

Raziyeh Khodayari, 08-677 27 13
raziyeh.khodayari@energiforetagen.se

m.remissvar@regeringskansliet.se
johan.fallenius@regeringskansliet.se

Diarienummer: M2018/01322/R

Remittering av Naturvårdsverkets skrivelser ”Förslag till författningsändringar med allmänna regler för vissa verksamheter som behandlar avfall” och ”Förslag till allmänna regler för vissa verksamheter som hanterar avfall”

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Energiföretagen Sverige

- önskar ökad behandling och återanvändning av schaktmassor, eftersom transporter och deponering av schaktmassor i de mängder som uppstår i stadsutvecklingen är ohållbart. Naturvårdsverkets förslag kommer att innebära ett hinder för ökad återanvändning av schaktmassor som uppstår vid el- och fjärrvärmeledningsverksamheter.
- anser att inriktningen för de allmänna reglerna bör vara totalhalter snarare än en kombination av totalhalter och lakbarhet. Detta är speciellt viktigt i de fall då konstruktionstypen är av sådan karaktär där den långsiktiga miljöpåverkan kan antas bli låg såsom exempelvis förstärkningslager under asfaltstäckning eller användning i betongtillverkning.
- anser att det är ett problem när man skapar samma allmänna regler för så heterogena material som avfall, ett bedömningskriterium som passar en avfallstyp är olämplig för en annan. Naturvårdsverket borde överväga att ha olika krav på provtagning beroende på vad som är viktigt i sammanhanget för att inte motverka möjligheten till återanvändning.
- anser att för andra typer av massor som energiaskor är det mer rimligt att utgå från lakbarhet än totalhalter.
- anser att även för material som vi vet har mycket låg potentiell lakbarhet – såsom tegel och betong – är det av vikt att inte tuffa krav på lakbarhet slår ut möjligheten att använda dessa material i det cirkulära kretsloppet.

Detaljerade synpunkter

De nuvarande svenska bestämmelserna innebär att viss behandling av avfall varken kräver tillstånd eller anmälan och inte heller omfattas av sådana allmänna regler som krävs enligt artikel 24 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG. Sverige uppfyller på grund av detta inte avfallsdirektivet fullt ut. Regeringen har med anledning av en formell underrättelse från kommissionen gett Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag på vilka verksamheter som ska undantas från kraven på tillståndsprövning enligt artikel 24 i avfallsdirektivet och i stället bör omfattas av allmänna regler. Naturvårdsverket föreslår undantag från tillståndsplikt för ett antal verksamhetstyper utifrån uppdraget ovan.

En av de verksamheter som Naturvårdsverket har föreslagit allmänna regler för är återvinning av avfall för anläggningsändamål. Förslaget omfattar enbart sådan återvinning av avfall för anläggningsändamål som idag är U-verksamhet.

Förslaget på verksamheter som kan vara lämpliga för undantag innebär dels att alla de avfallsbehandlande verksamheter som idag inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt i stället ska omfattas av allmänna regler, dels en regelförenkling för vissa verksamheter som går från tillstånds- eller anmälningsplikt till att omfattas av allmänna regler.

Förslaget försvårar återanvändning av schaktmassor

Naturvårdsverket skriver att *"På grund av svårigheten att genom allmänna regler hantera risken för förorening bedömer Naturvårdsverket att det inte är möjligt att utarbeta allmänna regler för avfall av berg, jord, betong och tegel som har ett tillräckligt brett tillämpningsområde för att verksamhetsutövarna ska ha ett intresse av att tillämpa dem. Naturvårdsverket föreslår därför att dessa verksamheter även fortsättningsvis är tillstånds- eller anmälningspliktiga på samma sätt som idag"*.

Förslaget innebär i praktiken att verksamheter får svårare att återanvända material i till exempel anläggningssyfte, då massor som idag går under föroreningsgrad "mindre än ringa risk" istället föreslås uppfylla "allmänna regler". Dessutom föreslås även test på massornas lakegenskaper, utöver krav på totalhaltgränsvärden.

För schaktmassor utgå från totalhalter

Energiföretagen Sverige anser att inriktningen för de allmänna reglerna bör vara avfallets totalhalter snarare än en kombination av totalhalter och lakbarhet. Detta är speciellt viktigt i de fall då konstruktionstypen är av sådan karaktär där den långsiktiga miljöpåverkan kan antas bli låg såsom exempelvis förstärkningslager under asfaltstäckning eller användning i betongtillverkning.

Naturvårdsverkets förslag på lakbarhet slår undan benen för återvinningen av schaktmassor då det knappt är så att naturliga material uppfyller dessa nivåer. Även för material som har mycket låg potentiell lakbarhet såsom tegel och betong

är det av vikt att inte onödigt höga krav på totalhalter slår ut möjligheten att använda dessa material i det cirkulära kretsloppet.

Förslaget försvårar återanvändning av andra avfallsflöden som energiaskor

Allmänna regler behöver även definiera vilka avfall som kan användas, mängder, typ av konstruktion och även säkerhetsavstånd till skyddsvärden så som vattendrag.

Naturvårdsverkets förslag på höga totalhalter slår undan benen för återvinningen av andra avfall eftersom man lägger ribban för högt för till och med schaktmassor, då det knappt är så att naturliga material uppfyller dessa höga krav på totalhalter. För flera ämnen är nivåerna lägre än bakgrundshalterna på flera ställen i landet.

Det är ett problem när man skapar samma allmänna regler för så heterogena material som avfall, ett bedömningskriterium som passar en avfallstyp är olämplig för en annan. Naturvårdsverket borde överväga att ha olika krav på provtagning beroende på vad som är viktigt i sammanhanget för att inte motverka möjligheten till återanvändning.

Ett exempel är energiaskor, för vilka man rimligtvis bör utgå från lakbarhet istället för totalhalter. Ska man dessutom väga in en viss konstruktion så kan man ytterligare höja gränser för utlakning.

Vid konstruktion där material med höga totalhalter skyddas genom exempelvis asfaltlager så måste det finnas en plan för hur materialet ska tas tillvara den dagen anläggningen skrotas, ersätts eller tas bort.

Öka återvinning och återanvändning av schaktmassor

Energiföretagen Sverige stödjer Naturvårdsverkets bedömning att det behövs en bred översyn av samhällets masshantering för att åtgärda de brister som anses leda till bland annat okontrollerad återvinning med risk för att farliga kemiska ämnen sprids. Energiföretagen ser dock problem med att lagstiftningen har oseriös hantering av avfallsmassor, som leder till ökade risker för miljö och människor, som utgångspunkt för utredningen. Den oseriösa hanteringen av massorna bör kontrolleras och hanteras genom annan lagstiftning och bättre tillsyn, inte genom att försvåra hanteringen av stora mängder schaktmassor från seriösa aktörer i flera sektorer.

Energiföretagen Sverige ser fram emot en lagstiftning som skulle leda till ökad återvinning och återanvändning av schaktmassor som uppkommer vid ledningsarbeten, grundläggning av bostäder, infrastrukturprojekt med mera.

Återvinningsgraden utanför deponi är idag låg då det inte finns några tydliga nationella regler för hur återvinning av olika avfallsslag i anläggningsarbeten kan ske. Sverige har en stor efterfrågan på olika material för anläggningsändamål, cirka 100 miljoner ton per år. Vi genererar också mängder av överskott i samband med infrastruktur och byggprojekt, ca 40–60 miljoner ton årligen, men av de material som säljs i Sverige så utgör återvunna material bara en bråkdel. I länder som Storbritannien, Tyskland, Nederländerna, Belgien och Frankrike står

återvunna material för 15–25 procent av all användning av massor och stenar medan andelen återvunna material är betydligt lägre i Sverige. Även våra grannländer Finland och Danmark använder mer återvunna material. Orsaken till att vi har mindre försäljning i Sverige än övriga EU-länder är delvis institutionella hinder som många EU-länder har övervunnit genom samverkan mellan politik, tillsyn och verksamhetsutövare.

Energiföretagen Sverige önskar ökad behandling och återanvändning av massor, eftersom transporter och deponering av massor i de mängder som uppstår i stadsutvecklingen är ohållbart. Naturvårdsverkets förslag innebär ett hinder för ökad användning av massor som uppstår vid el- och fjärrvärmeledningsverksamheter. Förslaget leder till mer administration och arbete för att återanvända massor som innehåller halter av oönskade ämnen under mindre än ringa risk, då förslaget är att ersätta den fria användningen med en registreringsplikt.

Övriga synpunkter

Det finns i förslaget andra grundkrav för att få återanvända med enbart registrering, exempelvis krav på 30 m avstånd från vattendrag, utanför vattenskyddsområde, 1 m över grundvattenytan eller omfattande krav på provtagningen om massorna ska användas i icke naturlig mark. Det finns idag inte så mycket mark i Sverige som uppfyller kriterierna för naturlig mark. Ingen av dagens provtagning uppfyller dessa nya provtagningskrav. Nya krav på provtagning med lakteter i kombination med krav på totalhalter är orimligt på massor med låga föroreningshalter och riskerar dessutom att spilla över på schakt i förorenad mark och leda till än högre krav och kostnader för verksamhetsutövare i energibranschen och andra sektorer.

De nya reglerna gör det än säkrare att inte vatten riskerar påverkas av schaktmassor som återanvänds, men troligen kommer det att försvåra och därmed minska återanvändningen av schaktmassor.

Naturvårdsverket redovisar inte hur registrering av undantagna verksamheter ska göras och vem som ska ansvara för detta. Det finns inte heller några detaljer kring innehållet i de allmänna regler som ska gälla för verksamheter som inte kräver tillstånd.

Stockholm som ovan

Pernilla Winnhed

Vd, Energiföretagen Sverige